needed; additionally, the book requires the readers' knowledge of previous prominent research in the field of impoliteness[3].

Regarding the content, the volume represents original work in regard to former studies by the same author or by other scientists. It marks a new stage in Culpeper's representation of impoliteness. He was criticized, for example, for his attempt to link Brown and Levinson's understanding of face as having a positive and a negative side with Spencer-Oatey's rapport management framework[4]. The approach adopted throughout this book marks a distance from Brown and Levinson, as Culpeper not only outpasses the distinction between positive and negative face in the study of impolite events but also reconsiders his former taxonomy of 'impoliteness strategies'. The five categories are blended into the more general types of conventionalised versus implicational impoliteness.

Another original trait of this study consists in the four main concepts identified as playing a major role in the production and interpretation of impoliteness. The inclusion of emotions appears to be particularly interesting. What seems to be less discussed is the dimension of power which is also apparently missing from Culpeper's model of impoliteness. In fact, power is present in his theory in an implicit form, lying behind concepts like social norms or attitudes and ideologies. Besides the social aspect, the emphasis on the cognitive dimension is fruitful since Culpeper manages to go beyond the mere linguistic level in the investigation of impoliteness: 'what we need to know are the mental concepts that are involved and the role they play' (p.65).

A noticeable quality is the cross-cultural dimension of the research undertaken by Culpeper. It remains to be investigated whether the findings obtained may be representative for the national cultures, as the informants represent a specific homogenous group (mostly undergraduate students) within every culture. Furthermore, it should be interesting to examine impoliteness-related expressions for other languages besides English in order to gain a better understanding of the cultural schemata involved. On the whole, this appears to be a very consistent study but not a finished research, as Culpeper reports of his work in progress and advances hypotheses acknowledging that they need further testing, for instance the correlation between the degree of violence of an utterance and the solidarity of the group on the one side and the gravity of the offence taken, on the other (p.100). However, multiple directions of research are thus proposed and this is undoubtedly the mark of a reference work.

Raluca Levonian
University of Bucharest, Romania/
Università degli Studi della Calabria, Italy

Inga DRUŢĂ, **Dinamica terminologiei româneşti sub impactul traducerii**, Institutul de Filologie al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, Centrul de Terminologie, Chişinău, CEP USM, 2013, 336 p.

Parcurgând cu ochi critic traseul teoriei terminologiei clasice, autoarea pune la dispoziţia cititorului un studiu ancorat în realităţile descriptive pe care le reclamă o ştiinţă filologică de tip nou: examinată în diacronie, renunţând astfel la caracterul fixat odată pentru

[3] E.g.: Marina Terkourafi, *Beyond the micro-level in politeness research*, in: *Journal of Politeness Research: Language, Behaviour, Culture*, 1 (2), 2005, p. 237–262; Richard J. Watts, *Politeness*, Cambridge/ New York: Cambridge University Press, 2003.

[4] Derek Bousfield, *Impoliteness in Interaction*, Philadelphia/ Amsterdam: John Benjamins, 2008, p. 91–93.

BDD-R61 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:16 UTC)

totdeauna al termenilor în dicţionare, oricât de prestigioase ar fi acestea. Optând pentru corpusul lingvistic, de care filologia are nevoie mai mult ca oricând (pentru care internetul are deja spaţiul, uneltele şi mijloacele necesare), Inga Druţă vede necesitatea plasării termenului într-un context, care să-i precizeze semnificaţia, să-i ateste caracteristicile de element „viu" al limbajului, cu trăsături intrate într-un anumit tipar, chiar clişeu, standard. Dinamismul despre care vorbeşte autoarea este probat prin analiza terminologiilor vizând trei domenii alese de autoare: *economie, educaţie* şi *mediu* (autoarea a renunţat intenţionat la informatică/tehnologia informaţiei, numeroşi termeni ai acesteia din urmă regăsindu-se la intersecţia cu cele trei domenii: economia digitală, economia cunoaşterii etc.). Bazându-şi investigaţia pe rezultatele a numeroase studii semnate de specialişti în terminologie „care au revoluţionat cercetarea terminologică": Maria Teresa Cabré, Rosa Maria Fréjaville, Ingrid Meyer, Kristen Mackintosh, Rita Temmerman, Loïc Depecker, François Gaudin, Pierre Lerat, Henry Béjoint, François Rastier, Angela Bidu-Vrănceanu etc., autoarea optează pentru o nouă direcţie ştiinţifică, determinată de adoptarea perspectivei semasiologice, care permite studiul termenilor în dinamica dezvoltării lor: termenul, la fel ca oricare alt cuvânt al sistemului limbii, este supus tuturor legităţilor de funcţionare: apariţie (naştere), maturizare, modificare şi, eventual, dispariţie (moarte).

Fiind ea însăşi coautoarea a două dicţionare – *Termeni şi sintagme. Dicţionar rus-român* (Chişinău, 2008) şi *Dicţionar de termeni economici (român-francez-englez-german-maghiar-rus)*. Vol. I (Bucureşti, Editura Universitară, 2013) –, Inga Druţă cunoaşte „din interior" procesul înregistrării, definirii, standardizării, precum şi numeroasele probleme de sinonimie, polisemie, antonimie, neosemie etc., manifestabile în cadrul terminologiei (fenomene fireşti, nicidecum anomalii/ devieri), libertăţi şi restricţii etc., pe care le pun în faţa lexicografului şi lexicologului termenii.

Partea întâi a lucrării o constituie o trecere prin istoricul terminologiei româneşti, reprezentat de nume importante precum Constantin Cantacuzino, Dimitrie Cantemir, Amfilohie Hotiniul, Gheorghe Şincai, Ioan Rus, Pavel Vasici-Ungurean, N. Kreţulescu, Teodor Stamati, Alexie Marin, I.D. Negulici, E. Protopopescu, V. Popescu etc.După o incursiune în istoricul domeniului terminologiei, al şcolilor şi organismelor care au reprezentat-o (Şcoala de la Viena, Şcoala de la Moscova, Şcoala de la Praga, Uniunea Latină, RINT, AET, REALITER, Şcoala canadiană din Quèbec, Şcoala din Belgia, Spania etc.) şi descrierea diverselor abordări ale termenului şi ale limbajelor specializate, autoarea se axează pe direcţiile de cercetare actuale, ultimele dintre care reconsideră perspectiva *filologico-istorică*, cu accentul pus pe analiza lexico-gramaticală, structurală şi etimologică a termenilor, aplicând o perspectivă esenţial nouă, cea a *terminologiei descriptiv-lingvistice*, care vizează funcţionarea acestora în texte.În opinia autoarei, aceasta permite un studiu dinamic al termenilor, o abordare semasiologică, sub aspect diacronic, un punct de vedere semantico-pragmatic, o observare a datelor terminologice în discurs, mediu în care acestea sunt supuse variaţiei în funcţie de registrele diverse ale comunicării specializate. În lucrare a fost evidenţiat în special *impactul traducerii* asupra terminologiilor româneşti, între *terminologie* şi *traducere* existând o relaţie complementară. Migrarea termenilor şi a sensurilor din domeniu în domeniu se explică prin fenomenul *interdisciplinarităţii terminologice,* pe care autoarea îl consideră mai activ ca niciodată în istoria ştiinţelor, realizând totodată şi un minicorpus de termeni interdisciplinari.

Examinând parcursul terminologiei româneşti de-a lungul istoriei, autoarea observă că aceasta a fost şi rămâne situată între două extreme: standardizare şi creativitate (un exemplu de oximoron ar fi chiar sintagma *metaforă ştiinţifică* (p. 98-99)!, despre care discută în cunoştinţă de cauză autoarea, cu numeroase exemple (*şarpe monetar, paradis fiscal, mâna invizibilă a pieţei, scurgere de capital, cont îngheţat* etc.). Standardizareaa fost o cerinţă care face posibilă comunicarea între specialişti, cea care tinde spre exactitate şi eliminarea ambiguităţii, în timp ce creativitatea a fost dintotdeauna factorul care a mişcat spre o nouă

BDD-R61 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:16 UTC)

treaptă comunicarea. Autoarea remarcă mai ales faptul că *termenul* este, la fel ca orice alt cuvânt al limbii, un semn lingvistic viu, nu etichetă sau „umbră" a conceptului. De asemenea, studiul autoarei optează pentru terminologie ca ştiinţă interdisciplinară deschisă (p. 43).

Studiul este foarte bogat în exemple, susţinute prin descrierea teoriilor terminologice actuale, de exemplu: teoria intrărilor multiple (Cabré); apariţia terminologiei comunitare, determinate de factori geopolitici; laicizarea cunoştinţelor (a se observa că internetul favorizează aceasta mai mult ca oricând!), tendinţa de deschidere a codurilor(p. 55); „estomparea graniţelor dintre limbajele specializate şi limba comună, la o interferenţă între comunicarea specializată şi comunicarea cotidiană, uzuală, îndeosebi în domeniile de interes general maxim" (p. 298); păstrarea „nucleului dur" al sensului specializat (p. 79, 261) etc.

Cititorul va avea surpriza să afle numeroşi termeni care „şi-au încheiat veacul/sorocul", aşadar ciclul de viaţă, nemaifiind utilizaţi în textele de specialitate sau în uzul vorbitorilor de rând (de exemplu, *însăşie* „proprietate", *împărechere* „asociaţie" (economie), *didactru*, *preparand* „normalist", *testimoniu* „certificat", *crescători de copii* „educatori", *frânele cârmuirei personale* „autocontrol" (educaţie) – care, stârnindu-i zâmbetul, îi vor accentua mai clar ideea de dinamism al limbii, de regulă, insesizabil într-o viaţă de om. Dovadă clară sunt şi termenii comunitari vizând cele două domenii, dar şi cei cu referire la societatea informaţională (sau digitală): *banking*, *stand-by*, *trend*, *brand*, *e-comerţ*, *e-economie*, *e-mall* etc.; *formator*, *feedback*, *soft pedagogic*, *tehnici de evaluare*, *barem*, *item*, *test*, *competenţe digitale* etc.

Autoarea analizează într-un capitol aparte dinamica termenilor de generaţie nouă din domeniul mediului şi ecologiei (ecologia ar fi un hiperonim pentru terminologia mediului, în timp ce intersecţia lor generează un alt domeniu: *protecţia mediului*), domeniu foarte „interdisciplinar", ca şi toate ştiinţele din ultima perioadă: *poluare*, *bioproduse*, *biodegradare*, *mutaţii genetice*, *habitat*, *ecobusiness*, *ecomarketing*, *calitatea mediului*, *efect de seră*, *spaţii verzi*, *încălzire planetară* (în treacăt aruncă o observaţie fină cum că sintagma *încălzire globală* ar fi una greşită, constituind un calc nereuşit – p. 241) etc. Nu trece cu vederea faptul că „neosemul" *verde*, ca şi *eco*, de altfel, au obţinut o extindere semantică nouă şi anume „care protejează mediul".

Cele trei matrice terminogenice ale inventarului terminologic din cele trei domenii dau o claritate în funcţie de procedeele morfologice, sintagmatice, brahigrafice (abrevierile etc.), semantice, împrumuturile directe şi cele indirecte, ceea ce arată, pe de o parte, dinamica lor în interiorul paradigmelor din sistemul limbii, iar, pe de alta, procedee comune pentru diferite domenii. Mai mult, autoarea nu se opreşte la analiza separată a celor trei domenii, ci, cu o mişcare inteligentă, constată legătura lor, s-ar părea, neaşteptată, fapt care pune în valoare dimensiunea interdisciplinarităţii pe care o invocă în mai multe rânduri. Studiul propune o listă de termeni care se încadrează în *lexicul ştiinţific interdisciplinar* (LSI) sau tipurile de *interdisciplinarităţi*, divizate în: *de bază* (*analiză*, *efect*, *rezultat*, *sistem*, *teorie*, *proces*, *obiectiv*, *sarcină*, *fenomen* etc.); *bi-* sau *multilaterală*, reprezentând termenii comuni pentru mai multe domenii sau discipline/ştiinţe (*colaps*, *accesare*, *joc*, *criză* etc.).

Autoarea remarcă, cu bună ştiinţă, că „numeroase definiţii ale termenilor din dicţionarele generale sunt deficitare în diverse feluri. Dicţionarele rămân în urma evoluţiei unor realităţi şi fenomene, iar confruntarea dintre dicţionare şi texte arată că între acestea se înregistrează de multe ori decalaje" (p. 299). De asemenea, observă că terminologiile româneşti se dezvoltă preponderent datorită traducerilor, direct şi indirect, prin texte (dovadă clară sunt, mai nou, dicţionarele şi glosarele de tip urban sau neoficiale, înregistrând şi contextele internautice în care termenii sunt utilizaţi, dovadă este şi abundenţa de texte generate de internauţi şi postate pe net, cu o terminologie „de gradul doi" sau cu o traducere făcută cu Google Translate, aproximativă şi uneori dubioasă, care totuşi trebuie luată în calcul în măsura în care şi ea poate genera un anumit strat al lexicului şi chiar al gramaticii, pentru anumite analize). Dacă româna împrumută atât de masiv termeni din alte limbi, în

BDD-R61 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:16 UTC)

special din engleză şi franceză, atunci să nu ne mai batem la nesfârşit pentru aşa-zisa ei „puritate", deoarece se ştie că limba română este permisivă şi, prin urmare, aşa cum recomandă DOOM[2], mai bine să promovăm forma corectă a termenilor în original decât să-i schimonosim prin adaptare după specificul românei, generând hibrizi inutili.

Se constată că ştiinţele mediului „au cel mai bogat lexic ştiinţific interdisciplinar" (p. 255). Întrebarea e, dacă e adevărat, care sunt cauzele acestei bogăţii? Existenţa şi gândirea omului (post)modern, dar mai cu seamă conştientizarea dependenţei acestora (a existenţei şi gândirii) de spaţiul sau mediul care le găzduieşte şi le favorizează – iată de unde vine legătura mediului cu medicina, biologia, chimia, fizica, climatologia, botanica, geografia, silvicultura, hidrologia, agricultura, economia, matemaica şi cibernetica, tehnica şi tehnologia informaţiei, politica, arta militară etc. Se pare că, mai nou, în următoarea perioadă se va discuta intens şi despre *mediul virtual*, unde toate acestea îşi găsesc o nouă expresie, reflex total al realităţii în dimensiunea online, poate chiar despre *ecologia mediului virtual*, internaţionalizată şi devenită artefact virtual.

Pornind de la concepte precum metafora terminologică şi determinologizarea, analiza sintagmatică şi contextul lingvistic, texte şi contexte, se poate afirma că între terminologie şi poezie ar exista un conflict nedeclarat, ca între *ştiinţă* şi *poezie*, ca între *static* şi *dinamic*, ca între *standardizare* şi *creativitate*, ca între *da* şi *nu*. Vulgarizarea discursului, apropo, nu stă cumva *între* (p. 265)? Presupunem că autoarea a fost influenţată de lectura unor texte fundamentale ale operei barthesiene (traduse de Editura Cartier) atunci când remarcă necesitatea conceptului de *Text*, permanent înconjurat de alte texte, absolut necesar pentru descrierea adecvată a conceptului de *termen*.

În concluzie, felicitând autoarea pentru această contribuţie, reţinem că lectura cărţii ne-a prilejuit o reală bucurie pentru calităţile ei: scrisă îngrijit şi bine documentat, presărată cu metafore ştiinţifice ale discursului, riguroasă şi totuşi accesibilă unui public mai larg, cu o bogată literatură de specialitate, lucrarea ar trebui să intre în patrimoniul lexicografiei moderne, în special pentru perspectiva dinamică abordată, care o orientează mai sigur spre un făgaş de care aceasta are nevoie în continuare.

Elena Ungureanu,
Institutul de Filologie,
Academia de Ştiinţe a Moldovei

Mark A. GABINSKIJ, **Die sefardische Sprache**. Übersetzt von Heinrich Kohring. Bearbeitet von Winfried Busse und Heinrich Kohring, Tübingen: Stauffenburg Verlag, 2012 [Originalausgabe: Mark A. Gabinskij, *Sefardskij (evrejsko-ispanskij) jazyk. Balkanskoe narečie*, Kišinev (Chişinău), Izdatel'stvo 'Ştiinţa' (Republica Moldova), 1992]

Der vorliegende Band setzt als „Sefardische Forschungen 1" die bereits in Berlin veröffentlichten Bände der „Neuen Romania I–XIII" auf der Grundlage von Gabinskijs 1992 in russ. Sprache erschienenen Darstellung des Sefardischen in Zusammenarbeit der erfahrenen Kenner des Sefardischen, H. Kohring und W. Busse, fort. Die neue dt. Fassung ist in Anlehnung an Gabinskijs Ausgabe von 1992 in drei umfangreiche Kapitel gegliedert: „Die Sefarden und ihre Sprache" (S. 13–80), „Die Sprache der Sefarden" (S. 81–182) und „Die Balkanismen des Judenspanischen" (S. 183–204), dazu eine umfangreiche, aktualisierte Bibliographie (S. 205ff.; vorweg eine bibliogr. Ergänzung: Russu, Ion Iosif, *Elemente*

BDD-R61 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:16 UTC)